

„Domoljubu“ in „Slov. Gospodarju“.) 5. Volitev novega odbora. 6. Nasveti.

O kajenju. Neki zdravnik se o kajenju izraža v listu „New-Orleans Times - Democrat“ tako: „Govorice, da nikotin nasiča truplo, je neumno. Pravijo, da je nikotin smrten strup. Mala množina zadostuje, da usmrti človeka. V resnici pa tudi najhujši kadilec zavzije malo nikotina. Tuintam čitamo o umrlih vsled prevelikega kajenja. Ko so jih raztelesili, da so našli vse polno nikotina. Vse to je nesmisel. Kaj takega se še ni namerilo nikoli. Najrajši se puha tobakov dim skozi žepni robec. Madež, ki se s tem napravi na robcu, prihaja baje od nikotina. V resnici pa nastaja madež vsled tobakovega olja, ki je popolnoma različne barve. Največja škodljivost tobaka obstoji v tem, da draži delovanje srca. To pa osobito vsled kajenja cigaret, pri katerem se rado vleče dim vase. Vsak vdih nažene nekoliko srca. Potem nastaja seveda reakcija. Ako je kadilec dobrega zdravja, tedaj mu najbrže tudi to nikoli ne bo škodilo. Ako pa se zgodi to, tedaj sledi depresija. To je gola resnica glede kajenja. Vse drugo je neresnično.“

„Bog pomagaj!“ Zakaj pravimo v katoliških deželah „Bog pomagaj!“, kadar kdo kihne in od kdaj to? Vsak ve, kako se prileže, kadar dobro kihne, ni pa tako znano, da je pogosto močno kihanje nevarno, večkrat celo smrtno nevarno. Papež Gregor I. Veliki (599—604) je zapovedal ob času kuge, ko je marsikdo le kihnil in se mrtev zgrudil na tla, naj se vselej želi „Bog pomagaj“ onemu, ki kiha. To je bila nekaka prošnja, naj Bog obvaruje dotičnika vsake nevarnosti, ki bi lahko zanj nastala vsled kihanja. „Bog pomagaj“ je tedaj prav tako stara kakor lepa katoliška navada!

Vstajaj zgodaj! Ako boš zgodaj vstajal, si boš podaljšal s tem čas za delo. Kdor se navadi, da dolgo spi, nima nikdar zadosti, poleg tega bo ves dan nevoljen in zaspan, da mu delo ne bo hotelo izpod rok. Pravilo naj ti bo: Zgodaj pojdi spat, zgodaj vstani. Popolnoma res je in izkušnja potrdi, da je spanec pred polnočjo najboljši. Da nadomestiš eno izgubljeno predpolnočno uro, potrebuješ najmanj dve jutranji, ako se hočeš ravno tako okrepčati. Še slabše je, ako tratiš ure po polnoči, zakaj solnce na vsak način vpliva na človeško telo; to vidimo pri živalih, zlasti pri pticah, ki gredo s solncem vred spat. Vzhajajoče solnce drugače vpliva kakor zahajajoče. Jutranji sveži zrak je posebno zdrav. Pri vseh pomladnih zdravstvih in kopelih je treba zgodaj vstajati. Priporoča se zlasti vigred, ko rastlinje pogauja in brsti. Ob nobenem drugem času ne razširja vrt, travnik in gozd tako prijetnega, osvežujočega in okrepčujočega vonja kakor prav zjutraj. Vsako jutro obhaja priroda praznik vstajenja. Čez dan se tudi narava utruji. Prijatelju narave ne more v glavo, kako je mogoče, da prespi toliko ljudi oni najlepši čas, ko razvija narava vso svojo čarobno krasoto. Taki zaspanci nikdar ne vidijo prave prirodne lepote. Vstajaj zgodaj, da boš zadovoljen, zdrav in vesel!

Premembe v učiteljstvu. Imenovani so gg.: Fr. Črnagoj na Karolinski zemlji v Ljubljani nadučiteljem istotam, Ivan Benedičič v Veliki dolini nadučiteljem v Cerkljah, Karel Javoršek v Košani nadučiteljem istotam, Fran Gregorač v Metliki nadučiteljem v Dolenji vasi pri Ribnici, Vend. Sadar v Juhanu nadučiteljem istotam, Fran Lavtižar v Kamni gorici nadučiteljem v Šmartnem pod Šmerno goro in gdč. Ana Prevc v Starem trgu pri Ložu za stalno učiteljico v Grahovem. Premošeni so gg.: nadučitelj Mihael Bregant iz Šmartna pri Kranju v St. Vid pri Vipavi, Fran Rojina iz Šmartna pod Šmarno goro v Šmartno pri Kranju, učitelj Anton Arko z Vrhnike v St. Vid pri Ljubljani, nadučitelj v Smedniku Karel Benedik v Brezovico in učiteljica na Črnem vrhu pri Idriji gdč. Zofija Modrijan v Gorenji Logatec.

V Kamni gorici je razpisano učiteljsko mesto do 15. grudnia.

*) Priporočamo se za to poročilo. Uredn.

Sedmograško? Ime te nekdanje „velike kneževine“ prihaja od reke Sibir, ob kateri so sezidali grad Sibir, nemški „Sibirburg“, in okolo katerega je nastalo mesto Sibir, nemški „Hermannstadt“. Ime „Sibirburg“ se je le počasi razširilo čez vso deželo, zakaj niti prebivavci bližnje „Burce“ niso hoteli biti „Sibirjani“ in še dandanašnji govorijo, kadar potujejo v Sibir: „Wir reisen nach Siebenbürgen“. Madjari so imenovali deželo „Erdöly“, kar pomeni po naše Zalesje. Vsi srednjeveški pisatelji, ki so latinski pisali, so imenovali to pokrajino „Ultra“ ali „Transsilvaniae partes“ in še celo Otokarjeva kronika v verzih jo imenuje „Ueber Walt“. Slovenski se mora torej ta dežela imenovati „Zalesje“, adjektiv „zalesk“. (Primeri: Mayer, Geschichte Österreichs, II. Auflage, stran 281). S. R.

Ubogi Slovaki! Ogrji delajo z vso silo, da bi čim prej pomadjarili Slovake. To se da doseči najhitreje z ljudsko šolo. Radi tega gledajo, da ljudski učitelji znajo ogrski jezik ter da tudi delujejo v šoli v ogrskem smislu. Tako beremo v slovaškem listu „Národine Noviny“: „V upravnem odseku nitranske stolice je prijavil šolski nadzornik, da med 780 učitelji na ljudskih šolah jih je še vedno 18, ki ne znajo ogrski. Čudno, da ni proglasil tega za veleizdajstvo!“

Čemu potrebujejo slovaški učitelji ogrščine na ljudskih šolah med Slovaki? V svrhu poučevanja sigurno ne, pač pa v svrhu pomadjarjenja!

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 987

o. šol. sv. Na enorazredni ljudski šoli v Kolovratu pri Zagorju ob Savi je razpisana učiteljska služba v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Prosimci za to službo naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim potom do 15. grudnia 1899 tu-sem vložijo.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 17. listopada 1899.

Št. 1510

o. šol. sv. V krškem okraju se razpisujeta na trirazrednici v Št. Rupertu in na dvorazrednici v Čatežu po ena učiteljska služba s postavnimi dohodki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje za te službe je vlagati predpisanim potom do dne 16. grudnia 1899. 1. tu-sem.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 17. grudnia 1899.

Listnica uredništva:

Napredni učitelj: Uredništvo „Deutsch-oesterreichische Lehrerzeitung“ je na Dunaju V/2 Spengergasse 26, upravnitvo pa V/2 Arbeitergasse 6. Vseletna naročnina znaša 2 gld. Naročnina je zato tako nizka, ker ima list nad 10.000 naročnikov. Ta list je glasilo nemške-avstrijske učiteljske zveze. Dasi se krepko poteza za interese nove šole in svobodomiselnega učiteljstva, vendar se nam zdi, da stavi tuintam nekoliko preveč v ospredje nemškonarodne težnje. Narodna vprašanja bi se v slučajih, ko se gre za prosveto in za interese našega stanu, ne smela staviti v ospredje. V tem smislu se bojuje „Freie Lehrerstimme“, glasilo mlajšega učiteljstva. Ta list je mednarodni; vsi narodi so mu enakopravni in se bojuje le proti nasprotnikom prosvete, svobodne šole in svobodomiselnega učiteljstva. „Freie Lehrerstimme“ velja na leto samo 2 gld. in to zato, ker ima nad 5000 naročnikov. Uredništvo in upravnitvo tega lista je na Dunaju, XVI/2 Thaliastrasse 4. Uredništvo in upravnitvo tega lista je začelo izdavat letos nov šolsko-politiški list pod naslovom: „Der Radicale“. Ta list, ki se poteza edino le za novo šolo in svobodomiselnost učiteljstva, izhaja vsako prvo nedeljo v mesecu ter velja 2 gld. na leto; za naročnike „Freie Lehrerstimme“ pa samo 1 gld. na leto. „Deutsch-oesterreichische Lehrerzeitung“ izhaja dne 1. in 15. vsakega meseca, „Freie Lehrerstimme“ pa vsako drugo in četrto nedeljo v mesecu.

Blagajnikov listek.

Dragi tovariši! Leto se bliža zopet svojemu koncu — — „Tovarišev“ račun v tiskarni pa niti za 3. četrtletje ni poravnani! Kam pa pridemo? — — Prav nujno Vas prosim: Vzdržite se vendar, pa poravnajte, kar je krivega! —